

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 130532/31-07-1996

Αθήνα 31.7.1996
Αρ. πρωτ: οικ. 130532

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΘ/ΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ι**

ΠΡΟΣ : Ως πίνακας διανομής

Ταχ. Δ/ση : Πειραιώς 40
Ταχ. Κώδικας: 101 82 ΑΘΗΝΑ
fax: (01) 5243325
Πληροφορίες : Γ. Πελωριάδης
Τηλέφωνο : (01) 5240148

Θέμα: Εγκύκλιος εφαρμογής του π.δ. 16/1996 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ».

Στους χώρους εργασίας περνάμε ένα μεγάλο μέρος της ζωής μας και περίπου το ένα τρίτο της ημέρας μας πριν από την συνταξιοδότηση.

Είναι γι' αυτό αυτονόητη ανάγκη η σχεδίαση και διαρρύθμιση τους, ο φωτισμός, ο εξαερισμός, η θερμοκρασία και γενικά οι συνθήκες στους χώρους εργασίας να συντελούν στην πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων και στην προστασία της υγείας των εργαζομένων, στην απρόσκοπτη εκτέλεση της εργασίας και γενικότερα στην δημιουργία ενός ασφαλούς και φιλικού, στο μέτρο του δυνατού, περιβάλλοντος που να τονώνει το ενδιαφέρον και τη διάθεση για εργασία.

Η ελληνική νομοθεσία από το 1934, με το π.δ. της 14.3.1934 «Περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και υπαλλήλων των πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων κ.λ.π.» έθεσε με αρκετά λεπτομερείς διατάξεις προδιαγραφές για τα δάπεδα, τις διόδους κυκλοφορίας, τον φωτισμό, τον εξαερισμό, τα μέσα υγιεινής κ.ά. των χώρων εργασίας γενικά.

Είχε προηγηθεί ήδη, και ακολούθησε σε μεγάλο βαθμό μετά το παραπάνω π.δ., η έκδοση ειδικότερων διαταγμάτων που επιβάλλουν αυστηρότερες απαιτήσεις για χώρους όπου εκτελούνται εργασίες με ειδικούς κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Επίσης, ειδικό κεφάλαιο με κτιριολογικές απαιτήσεις (Κεφ. Γ, άρθρα 17-21) περιλαμβάνει και ο ν. 1568/85 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» στον οποίο για πρώτη φορά προβλέφθηκαν μέτρα της εργατικής νομοθεσίας για τον σχεδιασμό των χώρων εργασίας.

Στις 30 Νοεμβρίου 1989 η Ευρωπαϊκή Ένωση, με βάση το άρθρο 118Α της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΟΚ, όπως συμπληρώθηκε από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986, εξέδωσε την οδηγία 89/654/ΕΟΚ «Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας».

Η οδηγία αυτή αποτελεί την πρώτη ειδική οδηγία που η έκδοσή της προβλέπεται από την οδηγία «Πλαίσιο» 89/391/ΕΟΚ «Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία» και έπρεπε να ενταχθεί στη νομοθεσία μας μέχρι τις 31/12/1994.

Η εναρμόνιση του εθνικού μας δικαίου με την οδηγία «Πλαίσιο» 89/391/ΕΟΚ έγινε με το π.δ.17/96 «Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις Οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ» (11/Α).

Το σχέδιο π.δ. για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ υποβλήθηκε για διαβούλευση στο Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ), όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι των εργαζομένων, εργοδοτών και επιστημονικών φορέων καθώς επίσης και εκπρόσωποι από τα συναρμόδια Υπουργεία.

Το ΣΥΑΕ γνωμοδότησε ομόφωνα πάνω στο σχέδιο π.δ. που ήδη, μετά την υπογραφή του από τους αρμόδιους Υπουργούς και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, δημοσιεύθηκε στο τεύχος 10/Α/18-1-1996 της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 16 και με τίτλο:

"Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την Οδηγία 89/654/ΕΟΚ"

Η ισχύς του αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσής του, με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων που αφορούν σε χώρους εργασίας που είχαν χρησιμοποιηθεί ήδη πριν από την 1.1.1995 (άρθ. 4) και της μετάθεσης κατά δύο μήνες της έναρξης ισχύος της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 6 (βλ. παρακάτω).

Το π.δ. εφαρμόζεται στους χώρους εργασίας όλων των επιχειρήσεων, εκμεταλλεύσεων και εργασιών του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, με μερικές εξαιρέσεις όπως οι εξορυκτικές βιομηχανίες, τα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια (οικοδομές, τεχνικά έργα κ.λ.π.), τα αλιευτικά σκάφη, οι αγροί και τα δάση που αναγράφονται στην παράγρ. 5 του άρθρου 1.

Για την εφαρμογή του π.δ. ως χώροι εργασίας θεωρούνται όλοι οι χώροι που περιλαμβάνουν ή προορίζονται να περιλάβουν, θέσεις εργασίας, περιλαμβανόμενου κάθε μέρους στην περιοχή της επιχείρησης, ή/και της εγκατάστασης, όπου ο εργαζόμενος έχει πρόσβαση στα πλαίσια της εργασίας του. Δηλαδή περιλαμβάνονται οι διάδρομοι κυκλοφορίας, οι χώροι υγιεινής, ανάπαυσης, εστίασης, κ.λ.π.

Αναπόσπαστο μέρος του π.δ. αποτελούν τα **παραρτήματα I και II** που περιέχουν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να πληρούν οι χώροι εργασίας.

Για να διευκολυνθεί η προσαρμογή των παλαιών επιχειρήσεων προς τις απαιτήσεις του π.δ. για τους ήδη εν χρήσει χώρους εργασίας, παρέχεται βραχυχρόνια παράταση στην προθεσμία συμμόρφωσής τους.

Ειδικότερα, τίθεται ως ημερομηνία-όριο η 31.12.1994 (μέχρι την οποία θα έπρεπε να ενταχθεί η οδηγία 89/654/ΕΟΚ στο εθνικό μας δίκαιο) και καθορίζεται ότι οι χώροι εργασίας που χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά μετά την ημερομηνία αυτή πρέπει να ικανοποιούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ασφάλειας και υγείας του παραρτήματος I, ενώ οι χώροι εργασίας που ήταν ήδη εν χρήσει πριν από την 1.1.1995 πρέπει να πληρούν, μέχρι την 1.1.1998, τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιλαμβάνει το παράρτημα II. Το παράρτημα αυτό περιλαμβάνει τις σημαντικότερες από τις προδιαγραφές του παραρτήματος I (βλ. παρακάτω άρθρο 10)

Πάντως, προβλέπεται ρητά ότι στην περίπτωση που γίνονται μετά την 31/12/94 μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές σε εν χρήσει χώρους εργασίας αυτές πρέπει να είναι σύμφωνες με τις ελάχιστες προδιαγραφές του παραρτήματος I (βλ. παρακάτω άρθρο 5)

Για να διασφαλισθεί, κατά το δυνατόν, ότι στο εξής οι νέοι χώροι εργασίας θα σχεδιάζονται και θα κατασκευάζονται ώστε να ανταποκρίνονται προς τις ελάχιστες προδιαγραφές του παραρτήματος I, το π.δ. επιβάλλει (άρθρο 6) ότι για την έκδοση ή αναθεώρηση οικοδομικής άδειας κατασκευής κτιρίων, που έχουν ή ενδέχεται να έχουν χώρους εργασίας, θα υποβάλλεται προς την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία, μαζί με τα άλλα δικαιολογητικά που

προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία, και βεβαίωση του μελετητή ότι κατά την εκπόνηση της μελέτης έλαβε υπόψη τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας του παραρτήματος I. Για τα δημόσια έργα η δήλωση του μελετητή μπορεί να αποτελεί τμήμα της υποβαλλόμενης για έγκριση τεχνικής μελέτης (άρθρο 6, παρ.1). Η ισχύς αυτής της διάταξης αρχίζει από 18.3.1996.

Οι βασικότερες, κατ' άρθρο, προβλέψεις του διατάγματος έχουν ως εξής:

ΑΡΘΡΟ 1: Σκοπός - Αντικείμενο - Πεδίο εφαρμογής

Το π.δ. καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να τηρούνται στους χώρους εργασίας. Οι διατάξεις του εφαρμόζονται επιπλέον από:

- Τις γενικές διατάξεις για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και
- Τις γενικές και ειδικές πολεοδομικές διατάξεις και τις ειδικές προδιαγραφές λειτουργίας.

Όσον αφορά τις γενικές διατάξεις για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας ενδεικτικά αναφέρονται:

- Ο ν. 1568/85 "Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων"
- Το π.δ. 17/96 «Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ».

Υπενθυμίζεται ότι ο ν.1568/85 περιλαμβάνει και ειδικό κεφάλαιο με κτιριολογικές απαιτήσεις (Κεφάλαιο Γ, άρθρα 17-21). Οι διατάξεις του, εκτός των αναφερόμενων στις παραγράφους 3, 4 και 5 του άρθρου 17 και στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 20, έχουν περιληφθεί στις σχετικές παραγράφους των παραρτημάτων I και II του παρόντος π.δ., ώστε μαζί με τις ανάλογες διατάξεις της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ να αποτελέσουν ένα ομοιογενές σύνολο προδιαγραφών για το συγκεκριμένο θέμα. Π.χ. οι απαιτήσεις περί "φωτισμού" της παραγρ.3 του άρθρ.21 του ν.1568/1985 περιλαμβάνονται στις προδιαγραφές που αναφέρονται στην παράγραφο 9 των παραρτημάτων I και II του π.δ. για το ίδιο θέμα.

Για τον ίδιο λόγο έχουν περιληφθεί στις σχετικές παραγράφους των παραρτημάτων I και II του π.δ. και οι διατάξεις των κεφαλαίων Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ, Η, Θ και ΙΖ του π.δ. της 14.3.1934 (βλ. παρακάτω άρθρο 13).

Είναι αυτονόητο, ότι εφαρμόζονται επίσης και οι διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας για την προστασία των εργαζομένων από συγκεκριμένους επιβλαβείς παράγοντες στο εργασιακό περιβάλλον και εκείνης που προβλέπει αυστηρότερες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας σε χώρους εργασίας με ειδικούς κινδύνους.

Αναφέρονται ενδεικτικά:

- Π.Δ. 77/1993 (34/Α) «Για την προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 307/1986 (135/Α), σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 88/642/ΕΟΚ»
- Π.Δ.85/1991 (38/Α) «Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσης τους στο θόρυβο κατά την εργασία σε συμμόρφωση προς την οδηγία 86/188/ΕΟΚ»
- Β.Δ. 380/1963 (111/Α) «Περί κανονισμού υγιεινής και ασφάλειας αυτοκινητοστασίων»

- Β.Δ.464/1968 (153/Α) «Περί κανονισμού υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων εις τα τυπογραφεία και γενικώς εργοστάσια γραφικών τεχνών και επεξεργασίας χάρτου»
- Β.Δ.590/1968 (199/Α) «Περί κανονισμού υγιεινής και ασφαλείας των εις τα εργοστάσια και εργαστήρια συσσωρευτών μολύβδου εργαζομένων»

Οι διατάξεις του π.δ. εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, με εξαίρεση:

- Τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται εκτός των επιχειρήσεων ή/και εγκαταστάσεων καθώς και τους χώρους εργασίας μέσα στα μέσα μεταφοράς.
- Τα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια.
- Τις εξορυκτικές βιομηχανίες.
- Τα αλιευτικά σκάφη.
- Τους αγρούς, τα δάση και άλλες εκτάσεις που αποτελούν μέρος γεωργικής ή δασικής επιχείρησης, αλλά τα οποία βρίσκονται εκτός οικοδομημένης ζώνης της επιχείρησης αυτής .

ΑΡΘΡΟ 2: Ορισμοί

Δίνονται οι ορισμοί των χώρων εργασίας, του εργαζόμενου, του εργοδότη και του εκπροσώπου των εργαζομένων.

ΑΡΘΡΟ 3: Χώροι εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά

Καθορίζεται ότι οι χώροι εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994 πρέπει να ικανοποιούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο προσαρτημένο παράρτημα Ι.

ΑΡΘΡΟ 4: Χώροι εργασίας που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού παρέχονται διευκολύνσεις για την προσαρμογή των χώρων εργασίας που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995. Συγκεκριμένα, καθορίζεται ότι μέσα σε τρία έτη το αργότερο από την παραπάνω ημερομηνία (δηλαδή μέχρι 1.1.1998) οι χώροι αυτοί θα πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο προσαρτημένο παράρτημα ΙΙ. Το παράρτημα ΙΙ περιλαμβάνει τις σημαντικότερες από τις προδιαγραφές του παραρτήματος Ι (βλ. παρακάτω άρθρο 10)

Μέχρι τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, θα εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις των άρθρων των κεφαλαίων Α,Β,Γ,Δ,Ε,ΣΤ,Ζ,Η,Θ και ΙΖ του π.δ. της 14.3.1934, οι οποίες ενώ καταργούνται από την έναρξη ισχύος του παρόντος π.δ. διατηρούνται σε ισχύ, ειδικά για τους εν λόγω χώρους, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1997 (βλ. άρθρ.13).

ΑΡΘΡΟ 5: Μεταβολές των χώρων εργασίας

Οι διατάξεις του άρθρου καθορίζουν την υποχρέωση του εργοδότη να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ώστε μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994 οι **μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές** που γίνονται σε εν χρήσει χώρους εργασίας να είναι σύμφωνες με τις αντίστοιχες ελάχιστες προδιαγραφές του παραρτήματος I.

Η υποχρέωση αυτή ισχύει **και** για τους χώρους εργασίας που **είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995**. Εννοείται, ότι η διάταξη αυτή δεν αφορά, σ' αυτήν την περίπτωση, τις εργασίες και τα μέτρα προσαρμογής αυτών των χώρων εργασίας στις προδιαγραφές του παραρτήματος II, σύμφωνα με το άρθρο 4, αλλά τις σημαντικές μεταβολές ή μετατροπές στα κτιριολογικά στοιχεία, στα μηχανήματα ή/και στις μεθόδους και διαδικασίες της εργασίας, ή την επέκταση αυτών των χώρων.

Για παράδειγμα, εφόσον υπάρχουν αποβάθρες και εξέδρες φόρτωσης αυτές πρέπει να πληρούν, μέχρι την 1/1/98, τις απαιτήσεις τουλάχιστον της παραγρ.15 του παραρτήματος II. Εάν όμως κατασκευασθούν σήμερα αποβάθρες ή εξέδρες στους εν λόγω χώρους εργασίας, αυτές πρέπει να πληρούν, κατ' ελάχιστον, τις προδιαγραφές της παραγρ.16 του παραρτήματος I, δηλαδή πρέπει, μεταξύ των άλλων, να έχουν πλάτος τουλάχιστον 80 εκατοστά του μέτρου.

ΑΡΘΡΟ 6: Βεβαίωση - Γνωστοποίηση

Για να διασφαλιστεί, κατά το δυνατόν, ότι στο μέλλον οι χώροι εργασίας θα σχεδιάζονται και θα κατασκευάζονται έτσι ώστε να καλύπτονται κατ' ελάχιστον οι προδιαγραφές του παραρτήματος I, με τις διατάξεις του άρθρου αυτού καθορίζεται ότι για την έκδοση ή την αναθεώρηση οικοδομικής άδειας, για όλες τις περιπτώσεις κτιρίων που έχουν ή ενδέχεται να έχουν χώρους εργασίας, ο φάκελος των δικαιολογητικών που υποβάλλονται στις αρμόδιες πολεοδομικές υπηρεσίες πρέπει να περιλαμβάνει βεβαίωση του μελετητή ότι κατά τα στάδια σύλληψης, επεξεργασίας και εκπόνησης της μελέτης του έργου έλαβε υπόψη του τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας του παραρτήματος I.

Για τα δημόσια έργα, και εφόσον δεν απαιτείται έκδοση οικοδομικής άδειας, η δήλωση του μελετητή μπορεί να αποτελεί τμήμα της τεχνικής μελέτης που υποβάλλεται για έγκριση.

Η παραπάνω διάταξη αρχίζει να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 14 του π.δ. από **18 Μαρτίου 1996** και δεν αφορά τις περιπτώσεις που τα δικαιολογητικά για την έκδοση οικοδομικής άδειας, ή για την έγκριση της τεχνικής μελέτης, έχουν ήδη υποβληθεί.

Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται η υποχρέωση των εργοδοτών, πριν από την έναρξη λειτουργίας επιχειρήσεων σε χώρους εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά ή υπέστησαν μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές, να διαβιβάζουν στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας σχετική γνωστοποίηση, στην οποία θα περιέχονται τα στοιχεία του εργοδότη, η επωνυμία και η ακριβής διεύθυνση της επιχείρησης, ο αριθμός των εργαζομένων και η προβλεπόμενη ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης στους εν λόγω χώρους.

ΑΡΘΡΟ 7: Γενικές υποχρεώσεις

Το άρθρο αυτό καθορίζει ορισμένες βασικές υποχρεώσεις των εργοδοτών που πρέπει να τηρούνται για την διαφύλαξη της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.

Ειδικότερα προβλέπει ότι πρέπει:

- Να διατηρούνται ελεύθερες οι κανονικές έξοδοι και οι έξοδοι κινδύνου καθώς και οι διάδρομοι κυκλοφορίας που οδηγούν σ' αυτές.
- Να γίνεται τεχνική συντήρηση των χώρων εργασίας και των εγκαταστάσεων και συστημάτων, ιδίως όσων αναφέρονται στα παραρτήματα I και II και να αποκαθίστανται, το συντομότερο δυνατόν, τα ελαττώματα που διαπιστώνονται.
- Να καθαρίζονται τακτικά οι χώροι εργασίας και οι εγκαταστάσεις και τα συστήματα και ιδίως τα αναφερόμενα στις παραγράφους 6 των παραρτημάτων I και II (που αφορούν τον εξαιρεισμό κλειστών χώρων εργασίας).
- Να γίνεται τακτική συντήρηση και έλεγχος λειτουργίας των συστημάτων ασφάλειας και ιδίως όσων αναφέρονται στα παραρτήματα I και II.

Στο ίδιο άρθρο επισημαίνεται, επίσης, ότι πρέπει να τηρούνται, παράλληλα, οι διατάξεις του άρθρου 19 του ν.1568/85, που αφορά την συντήρηση και τον έλεγχο των χώρων εργασίας, των συστημάτων ασφάλειας και των εγκαταστάσεων και των μέσων παροχής πρώτων βοηθειών.

ΑΡΘΡΟ 8: Ενημέρωση των εργαζομένων

Προβλέπει ότι ο εργοδότης, στα πλαίσια της υποχρέωσης του για ενημέρωση των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, (βλ. άρθρο 11 «Ενημέρωση των εργαζομένων» του π.δ.17/1996), πρέπει να παίρνει τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποι τους να ενημερώνονται για όλα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία στους χώρους εργασίας.

ΑΡΘΡΟ 9: Διαβουλεύσεις και συμμετοχή των εργαζομένων

Προβλέπει ότι ο εργοδότης, στα πλαίσια της διαβούλευσης με τους εργαζόμενους και της συμμετοχής τους, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, (βλ. άρθρο 10 «Διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων» του π.δ.17/1996), πρέπει να ζητά τη γνώμη αυτών και των εκπροσώπων τους και να διευκολύνει την συμμετοχή τους, όσον αφορά τα θέματα τα σχετικά με την εφαρμογή του διατάγματος.

ΑΡΘΡΟ 10: Προσάρτηση παραρτημάτων

Περιλαμβάνει τα παραρτήματα I και II, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του διατάγματος.

Το **παράρτημα I** καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τους χώρους εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά ή υφίστανται μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994, ενώ το **παράρτημα II** καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τους χώρους εργασίας που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί πριν την 1η Ιανουαρίου 1995.

Το **παράρτημα II** περιέχει τις σημαντικότερες από τις προδιαγραφές του παραρτήματος I, προς τις οποίες, κατ' ελάχιστον, πρέπει να προσαρμοσθούν, μέχρι 1.1.98, οι εν χρήσει πριν την 1η Ιανουαρίου 1995 χώροι εργασίας (άρθρο 4).

Στο **παράρτημα II** δεν περιλαμβάνονται οι προδιαγραφές των εξής παραγράφων του παραρτήματος I:

- 4.2.5,
- 8.1 δεύτερος στίχος,
- 10.1, 10.3.ε, 10.3.2.β, 10.3.2.δ, 10.3.2.στ, 10.3.4, 10.4.4, 10.5.1, 10.5.6, 10.5.7,
- 11 όλη η παράγραφος,
- 12.1, 12.5, 12.7, 12.11 δεύτερος στίχος,
- 13.1, 13.3, 13.4,
- 16.1.η διάταξη "και να έχουν πλάτος τουλάχιστον 80 εκατοστά", 16.2, 16.3 πρώτο εδάφιο, 16.4,
- 22.1,
- 23.2. και 23.3.

Και τα δύο παραρτήματα περιλαμβάνουν προκαταρκτική παρατήρηση (παράγραφος 1) στην οποία επισημαίνεται ότι το αντίστοιχο παράρτημα εφαρμόζεται κάθε φορά που το απαιτούν τα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας ή της δραστηριότητας, οι περιστάσεις ή ο κίνδυνος.

Οι προδιαγραφές και των δύο παραρτημάτων αφορούν στα εξής θέματα ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας:

- Σταθερότητα, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια κτιρίων
- Ηλεκτρική εγκατάσταση
- Οδοί διαφυγής και έξοδοι κινδύνου
- Πυρανίχνευση και πυρόσβεση
- Εξαερισμός κλειστών χώρων εργασίας
- Απαγωγή παραγόντων
- Θερμοκρασία των χώρων
- Φωτισμός
- Δάπεδα, τοίχοι, οροφές και στέγες των χώρων
- Παράθυρα και φεγγίτες των χώρων (περιέχεται μόνο στο Παράρτημα I)
- Θύρες και πύλες
- Διάδρομοι κυκλοφορίας
- Προστασία από πτώσεις και πτώση αντικειμένων - Ζώνες κινδύνου
- Ειδικά μέτρα για τις κυλιόμενες σκάλες και τους κυλιόμενους διαδρόμους
- Αποβάθρες και εξέδρες φόρτωσης
- Διαστάσεις και όγκος αέρα των χώρων - Χώρος για την ελευθερία κινήσεων στη θέση εργασίας
- Χώροι ανάπαυσης
- Έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες
- Εξοπλισμός υγιεινής
- Χώροι πρώτων βοηθειών
- Εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες
- Κυκλοφορία πεζών και οχημάτων
- Εξωτερικοί χώροι εργασίας

Παρακάτω επισημαίνονται μερικές από τις σημαντικότερες προδιαγραφές των παραρτημάτων του π.δ. καθώς και εκείνες που διαφοροποιούνται σημαντικά από τις προδιαγραφές που

περιλαμβάνουν για τα ίδια θέματα ανάλογες διατάξεις του π.δ. της 14.3.1934 και του ν.1568/1985:

- Στην παράγραφο 6 των παραρτημάτων, «*Εξαερισμός κλειστών χώρων εργασίας*», αναγράφονται ενδεικτικά, σε κυβικά μέτρα (m^3) ανά ώρα και εργαζόμενο, οι ανάγκες σε παροχή νωπού αέρα σε συνάρτηση με το είδος της εργασίας (παράγρ.6.1.).
- Στην παράγραφο 8 των παραρτημάτων, «*Θερμοκρασία των χώρων*», αναφέρεται, μεταξύ των άλλων, ότι σε περίπτωση καύσωνα πρέπει να εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις και τις εγκυκλίους οδηγίες (παράγρ. 8.4.)
- Στις παραγράφους 10.5.4. του παραρτ. I και 10.4.3. του παραρτ. II προβλέπεται ότι η πρόσβαση σε στέγες κατασκευασμένες από υλικά ανεπαρκούς αντοχής, καθώς και σε στέγες που δεν έχουν σχεδιασθεί και κατασκευαστεί για να είναι βατές (π.χ. κεκλιμένες στέγες κλπ), επιτρέπεται μόνον εφόσον υφίστανται εγκαταστάσεις ή παρέχεται εξοπλισμός που προστατεύουν τους εργαζομένους από τον κίνδυνο πτώσης.
- Στις παραγράφους 14 του παραρτ. I και 13 του παραρτ. II «*Προστασία από πτώσεις και πτώση αντικειμένων - Ζώνες κινδύνου*» έχουν συγκεντρωθεί οι σχετικές διατάξεις από διάφορα άρθρα του π.δ. της 14.3.1934 μαζί με τις ανάλογες διατάξεις της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ σε ομοιογενές σύνολο.
- Στις παραγράφους 15 του παραρτ. I και 14 του παραρτ. II προβλέπονται ειδικά μέτρα για τις κυλιόμενες σκάλες και τους κυλιόμενους διαδρόμους.
- Στις παραγράφους 17 του παραρτ. I και 16 του παραρτ. II «*Διαστάσεις και όγκος αέρα των χώρων - Χώρος για την ελευθερία κινήσεων στη θέση εργασίας*» προβλέπεται, μεταξύ των άλλων, ο ελάχιστος χώρος που πρέπει να υπάρχει ανά εργαζόμενο στους χώρους εργασίας ανάλογα με την σωματική προσπάθεια που χρειάζεται η απασχόληση του, καθιστική - ελαφριά σωματική - βαριά σωματική (παράγ. 17.6 και 16.6 αντίστοιχα)
- Στις παραγράφους 18 του παραρτ. I και 17 του παραρτ. II «*Χώροι ανάπαυσης*» προβλέπεται η διάθεση στους εργαζομένους κατάλληλου χώρου ανάπαυσης εύκολα προσπελάσιμου εάν υπερβαίνουν τους 50 ή εάν η ασφάλεια ή η υγεία τους, ιδίως λόγω του είδους της ασκούμενης δραστηριότητας, το επιβάλλουν (παράγ. 18.1 και 17.1. αντίστοιχα). Επίσης, προβλέπεται ότι πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των μη καπνιστών από την ενόχληση που προκαλεί ο καπνός (παράγ. 18.3. και 17.3. αντίστοιχα)
- Στις παραγ. 20.1.1. του παραρτ. I και 19.1.1. του παραρτ. II προβλέπεται ότι πρέπει να τίθενται στην διάθεση των εργαζομένων κατάλληλοι χώροι αποδυτηρίων ξεχωριστοί για άνδρες και γυναίκες, εάν ο αριθμός των εργαζομένων υπερβαίνει τους 50, ή εάν αυτοί πρέπει να φορούν ειδικά ρούχα εργασίας και δεν είναι δυνατόν, για λόγους υγιεινής ή ευπρέπειας, να αλλάζουν σε άλλο χώρο. Επίσης, προβλέπεται ότι εάν οι συνθήκες το απαιτούν (επικίνδυνες ουσίες, υγρασία, ρύποι) πρέπει να υπάρχουν ξεχωριστά ερμάρια για τον ιματισμό εργασίας και για την ιδιωτική περιβολή των εργαζομένων (παράγ. 20.1.5. και 19.1.5. αντίστοιχα)
- Στις παραγράφους 20.2.1. του παραρτ. I και 19.2.1. του παραρτ. II προβλέπεται ότι εφόσον επιβάλλεται από το είδος της δραστηριότητας ή από την υγιεινή πρέπει να υπάρχουν επαρκή και κατάλληλα λουτρά (ντους) στη διάθεση των εργαζομένων, χωριστά για τους άνδρες και τις γυναίκες.

- Στις παραγράφους 21.1. του παραρτ. I και 20.1. του παραρτ. II προβλέπεται ότι στους χώρους εργασίας που ο αριθμός των εργαζομένων υπερβαίνει τους 100 πρέπει να υπάρχει ένας ή περισσότεροι χώροι πρώτων βοηθειών. Χώρος πρώτων βοηθειών πρέπει να προβλέπεται και στους λοιπούς χώρους εργασίας όπου ο τύπος της δραστηριότητας και η συχνότητα των ατυχημάτων το απαιτούν. Στις ίδιες παραγράφους καθορίζονται και τα ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών που πρέπει να υπάρχουν σ' αυτούς τους χώρους.

ΑΡΘΡΟ 11: Έλεγχος εφαρμογής

Στο άρθρο αυτό ορίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες για τον έλεγχο της εφαρμογής του διατάγματος. Αυτές είναι οι αρμόδιες Επιθεωρήσεις Εργασίας και συγκεκριμένα τα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου (ΚΕ.Π.Ε.Κ.), ή οι Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασίας με τα αρμόδια Τμήματα Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης Εργασίας, ή τα Τμήματα Επιθεώρησης Εργασίας.

ΑΡΘΡΟ 12: Κυρώσεις

Στο άρθρο αυτό περιγράφονται οι ποινικές και οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του διατάγματος.

Οι κυρώσεις αυτές είναι οι διοικητικές και ποινικές κυρώσεις που περιγράφονται στα άρθρα 24 και 25 του ν. 2224/94.

Οι διοικητικές κυρώσεις επιβάλλονται με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

ΑΡΘΡΟ 13: Καταργούμενες διατάξεις

Προβλέπει την κατάργηση, από την έναρξη ισχύος του διατάγματος, όλων των άρθρων των Κεφαλαίων Α (Δάπεδα), Β (Δίοδοι), Γ (Εξοδοι), Δ (Κλίμακες), Ε (Φωτισμός), ΣΤ (Αερισμός), Ζ (Καθαρισμός), Η (Αποχωρητήρια), Θ (Υδωρ, νιπτήρες, ιματιοφυλάκια, τόποι διαμονής) και ΙΖ (Ατυχήματα) του π.δ. της 14.3.1934 «Περί υγιεινής και ασφάλειας εργατών και υπαλλήλων των πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων κλπ.», των οποίων οι διατάξεις καλύπτονται από το παρόν π.δ. και τις προδιαγραφές που αναφέρονται στα παραρτήματα του I και II.

Όμως, ειδικά για την περίπτωση των χώρων εργασίας που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995, η ισχύς των εν λόγω διατάξεων παρατείνεται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1997. Η παράταση αυτή είναι αναγκαία δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του διατάγματος, ισχύει για τους παραπάνω χώρους τριετής προθεσμία προσαρμογής τους προς τις προδιαγραφές του παραρτήματος II του διατάγματος, η οποία αρχίζει από 1η Ιανουαρίου 1995.

ΑΡΘΡΟ 14: Έναρξη ισχύος

Καθορίζει ότι η ισχύς του διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (δηλαδή από 18.1.1996), με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων του άρθρου 4 που αφορούν τους χώρους εργασίας που είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995.

Επίσης, προβλέπει, ειδικά για τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6, ότι η ισχύς τους αρχίζει μετά δύο μήνες από τη δημοσίευση του διατάγματος, δηλαδή από 18.3.1996, και ότι η εφαρμογή τους δεν αφορά τις περιπτώσεις που τα δικαιολογητικά για την έκδοση οικοδομικής άδειας, ή για την έγκριση της τεχνικής μελέτης, έχουν ήδη υποβληθεί.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Έλεγχος χώρων εργασίας

Οι Τεχνικοί και Υγειονομικοί Επιθεωρητές, στα πλαίσια των υποχρεώσεων τους για τακτικούς και έκτακτους ελέγχους των χώρων εργασίας, σε κάθε έλεγχο που διενεργούν θα πρέπει να περιλαμβάνουν και υποδείξεις για την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος.

Ενημέρωση εργαζομένων και εργοδοτών

Οι αρμόδιες σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στα πλαίσια της Νομαρχιακής Επιτροπής Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (Ν.Ε.Υ.Α.Ε.) και των ελέγχων στους χώρους εργασίας, καθώς επίσης και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο (τοπικό ραδιόφωνο, τηλεόραση, εφημερίδες, οργάνωση ημερίδων, κλπ.), θα πρέπει να ενημερώνουν τους εργοδότες και τους εργαζόμενους για τις νέες ρυθμίσεις που αναφέρονται στο διάταγμα αυτό.

Ενημέρωση Γενικής Δ/σης Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας

Επίσης, οι αρμόδιες σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στα πλαίσια του ετήσιου απολογισμού για τις δραστηριότητες της Τεχνικής και Υγειονομικής επιθεώρησης, έχουν υποχρέωση να υποβάλουν στην παραπάνω Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας και Κοιν. Ασφαλίσεων έκθεση στην οποία θα αναφέρονται ο αριθμός των περιπτώσεων που έκαναν υποδείξεις για θέματα που αφορούν τις διατάξεις του διατάγματος, η σχετική συμμόρφωση των επιχειρήσεων και η τυχόν επιβολή κυρώσεων.

Η ενημέρωση αυτή είναι απαραίτητη καθόσον υπάρχει υποχρέωση της χώρας μας, σύμφωνα με το άρθρο 10 της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ, να υποβάλει έκθεση ανά πενταετία στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος. Στην έκθεση αυτή πρέπει να αναφέρονται και τα διάφορα προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος.

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ε. ΣΤΑΙΚΟΣ

Λ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ